

poczęcia dziecka na podstawie analizy wypowiedzi internetowych. Problemy z płodnością oraz nieskuteczne starania o potomstwo mogą skutkować podjęciem przez małżonków decyzji o adopcji. Ks. Jarosław Czapliński podejmuje rozważania dotyczące procesu adopcyjnego oraz funkcjonowania tych rodzin w społeczeństwie oraz w płaszczyźnie indywidualnej i rodzinnej. Jednym z trudniejszych zagadnień życia rodzinnego jest również problem dysfunkcjonalności i przemocy w rodzinie. W literaturze poświęca się wiele miejsca tym zagadnieniom. Józef Szopiński nawiązuje do dysfunkcji w relacjach rodzinnych. Autor prezentuje narrację kobiety z syndromem Elektry. Ukazuje sytuację kobiety uwikłanej przez ojca w relację erotyczną oraz w jaki sposób wpływa ona na system małżeński tej kobiety. Monika Sabaj opisuje różnice pomiędzy przemocą perwersyjną a przemocą psychiczną w bliskich związkach między małżonkami bądź partnerami.

Monografia opisuje i wskazuje współczesne tendencje i problemy życia codziennego rodziny. Autorzy łączą zarówno problemy teoretyczne, jak i praktyczne oraz zachęcają do podejmowania dalszych rozważań nad zagadnieniami z zakresu pedagogiki rodziny. Zaprezentowane w artykułach wyniki najnowszych badań mogą być pomocne w pracy terapeutów, pedagogów czy psychologów z rodzinami. Problematyka zawarta w publikacji jest aktualna i porusza społecznie istotne zagadnienia. Duża różnorodność tematyczna sprawia, że książka – stanowiąca rzetelne źródło wiedzy na temat współczesnego rodzicielstwa – może być interesującą pozycją zarówno dla praktyków, osób zajmujących się badaniami nad rodziną, jak i dla studentów takich kierunków, jak pedagogika, psychologia czy socjologia.

Patrycja Leśniak-Walczuk
doktorantka, Katedra Pedagogiki Rodziny KUL
e-mail: lesniakpatrycja09@gmail.com

Rodzina – wsparcie i pomoc, red. Magdalena Parzyszek, Marta Samorańska, (Pedagogika rodziny w teorii i praktyce, t. 4), Lublin: Wydawnictwo Episteme 2017, ss. 214.

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rped.2018.10.4-11>

Recenzowana publikacja jest pracą zbiorową, w której podjęto szereg zagadnień dotyczących funkcjonowania rodziny jako systemu oraz jej członków jako indywidualnych jednostek. Problematyka ta jest niezwykle istotna ze względów społecznych i kulturowych. Wpisuje się w szeroki obszar kwestii związanych z rozwojem osoby w środowisku rodzinnym, w kontekście dynamicznie zachodzących przemian społeczno-ustrojowych, które nierzadko pomniejszają znaczenie rodziny. Ze względu na obszerny i zróżnicowany zakres oddziaływań zadanie to nie jest łatwe. Najważniejszym punktem odniesienia uczyniono

zatem działania związane ze skutecznością udzielanych form wsparcia oraz pomocy rodzinom doświadczającym różnego rodzaju trudności. Wokół tych kwestii uporządkowano podejmowaną problematykę oraz strukturę publikacji.

Rodzina jako środowisko podlegające licznym przemianom wymaga podejmowania nieustannego namysłu oraz ponownego odczytywania. Z uznaniem przyjąć należy zatem, nie tylko interesującą, ale i przede wszystkim niezwykle potrzebną książkę pt. *Rodzina – wsparcie i pomoc*, pod redakcją Magdaleny Parzyszek i Marty Samorańskiej. Praca jest częścią serii *Pedagogika rodziny w teorii i praktyce* (redaktor serii – dr hab. Danuta Opozda), co wskazuje na kontynuację refleksji nad rodziną oraz umiejscowienie problematyki w szerszym kontekście. Publikacja zawiera zbiór artykułów prezentujących wyniki badań empirycznych oraz analizujących wybrane formy wsparcia i pomocy rodzinie. Zebrane teksty nie tylko umożliwiają przyjrzenie się współczesnej rodzinie oraz trudnościom, jakich nierzadko doświadczą, ale stają się także przyczynkiem do podejmowania twórczego i konstruktywnego dialogu w obszarze poruszanych zagadnień.

Recenzowana książka składa się ze wstępu, dwóch części oraz noty o autorach. Treść artykułów w części pierwszej koncentruje się wokół rodziny i form jej wspomagania. W pierwszym artykule ks. prof. Jan Śledzianowski podaje szereg argumentów oraz przytacza wnioski z badań potwierdzające tezę, że *Rodzeństwo to więcej niż 500 plus*. Dr Marta Buk-Cegiełka w tekście *Dziecko w wieku wczesnoszkolnym wobec wartości rodziny* odwołuje się do analiz badań własnych przeprowadzonych wśród uczniów klas III wskazujących, iż rodzina stanowi dla nich ogromną wartość. W kolejnym artykule – *Czynniki wspomagające rozwój rodziny*, dr Zbigniew Chodkowski omawia wybrane czynniki wzmacniające rodzinę i rozwój wszystkich jej członków. Szczególną uwagę zwraca na atmosferę wychowawczą, komunikację interpersonalną oraz tolerancję i akceptację. Dr Sylwia Gwiazdowska-Stańczak w opracowaniu *Profil rodziny uczniów z wysokimi osiągnięciami szkolnymi* na podstawie analizy przeprowadzonych badań odpowiada na pytanie: jak uczniowie z wysokimi osiągnięciami postrzegają swoją rodzinę? W artykule *Praca z rodziną dziecka z autyzmem na przykładzie praktyki pedagogicznej* mgr Magdalena Woźniak analizuje podstawy terapii dziecka autystycznego i jego rodziny. Dr Magda Urbańska w tekście *Mediacje jako forma wsparcia rodziny – na przykładzie transgranicznych mediacji w rodzinach dwunarodowościowych* omawia specyfikę mediacji w rodzinach, upatrując w nich szansę na utrzymanie, pomimo rozpadu rodziny, relacji obojga rodziców z dzieckiem. W artykule *Wolontariat jedną z form wsparcia rodziny dysfunkcyjnej* dr Katarzyna Braun na podstawie przeprowadzonych badań wskazuje główny rodzaj dysfunkcji występujący w rodzinach, w których pomagają wolontariusze, oraz funkcje, jakie może wolontariat spełniać. Prof. Bożena Matyjas w opracowaniu *Dzieciństwo w rodzinie rozwiedzionej – formy wsparcia psychologiczno-pedagogicznego rodzin po rozwodzie* analizuje ogniwa wsparcia, podkreślając jednocześnie konieczność jego wielopłaszczyznowego i wszechstronnego rozumienia. W artykule *Nowe media a problem sekt* dr Sylwester Bębas, uwzględniając szeroki kontekst zagadnienia, wskazuje sposoby pomocy rodzinie, która doświadcza problemu zagrożenia ze strony sekt. Część pierwszą recenzowanej książki

zamyka tekst mgr Emilii Mulawy na temat: *Samobójcza śmierć rodzica w narracjach dorosłych dzieci – perspektywa pedagogiczna*, w którym autorka podejmuje próbę ukazania złożoności zjawiska samobójstwa rodzica oraz jego znaczenia w kontekście społecznym i indywidualnym.

Treści drugiej części koncentrują się wokół pomocy dziecku i rodzinie. Rozpoczyna ją artykuł dr Karoliny Mirosław na temat: *Rodzina w trosce pracownika socjalnego*. Prezentowane analizy wskazują zakres pomocy i świadczeń względem rodziny w ramach systemu pomocy społecznej oraz działań pracownika socjalnego. W opracowaniu *Środowisko rodzinne a doświadczenie choroby przewlekłej dziecka – konteksty opieki i edukacji* dr Izabela Gątarek podejmuje problem wsparcia rodziny w sytuacji choroby przewlekłej dziecka z poziomu placówki szkolnej, analizując w sposób szczególny walory nauczania indywidualnego. W artykule *Opieka – płaszczyzna współpracy rodziny i szkoły podstawowej – na przykładzie badań przeprowadzonych na terenie powiatu tarnowskiego (Polska) oraz Egeru i Ózd (Węgry)* dr Łucja Reczek-Zamróg na podstawie badań podejmuje próbę odpowiedzi m.in. na pytanie: jaką wagę przykładają rodzice polscy i węgierscy do współdziałania ze szkołą w zakresie opieki nad dziećmi? Mgr Dorota Dolata w tekście *Dorosłe Dziecko Alkoholika na terapii grupowej – studia przypadków* dokonuje analizy badań, których celem było poznanie postrzegania przez dorosłe dzieci alkoholików skuteczności pomocy udzielanej im przez grupy terapeutyczne. Artykuł mgr. Michała Kotali *Zastosowanie gier planszowych w profilaktyce i terapii uzależnień dzieci i młodzieży* prezentuje możliwości, jakie daje zastosowanie gier w obszarach pracy terapeutycznej, takich jak: budowanie relacji terapeutycznej, diagnoza, praca w zakresie uczuć i emocji, praca w obszarze wychowania, demonstracja alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Prof. Andrzej Ładyżyński w artykule *Terapia jako forma pomocy rodzinie w powrocie do równowagi rozważa – z perspektywy podejścia systemowego – jakie czynniki leczą, czy leczyć mogą w przypadku terapii rodzinnej*.

Recenzowana publikacja stanowi bogate źródło wiedzy zarówno empirycznej, jak i teoretycznej. Pozostaje w nurcie inicjowania stałego namysłu i pogłębionego dialogu nad problematyką wsparcia rodziny w realizacji funkcji, jakie się jej przypisuje. Treść artykułów niesie wiele istotnych tematów, pozwala lepiej poznać oraz zrozumieć specyfikę rodziny jako przestrzeni warunkującej rozwój poszczególnych członków. Wyniki prezentowanych badań natomiast nie tylko wzbogacają dotychczasową wiedzę, ale mają także walory aplikacyjne.

Współczesna rodzina znajduje się pod wpływem rozległych przemian społecznych i kulturowych, borykając się jednocześnie z wieloma zagrożeniami, które nie pozostają bez wpływu na sposób jej funkcjonowania. Usytuowanie natomiast w swoistym centrum przemian dokonujących się na wielu płaszczyznach życia społecznego sprawia, iż często doświadczają one dysfunkcyjności. Istnieje więc ogromna potrzeba wsparcia społecznego oraz pomocy rodzinie. Dobrze stało się zatem, że redaktorki recenzowanej publikacji, sięgając niejako do sedna problemów doświadczanych przez rodzinę, postanowiły włączyć się w dyskurs nad tym bezkonkurencyjnym środowiskiem rozwoju człowieka. Nie ulega

wątpliwości, iż należy podkreślać wagę wspomnianych problemów, które ze wszech miar wymagają teoretycznych aktualizacji oraz poszukiwania nowych możliwości praktycznych rozwiązań. Takie jest nie tylko oczekiwanie zainteresowanych problematyką środowisk, ale i całego społeczeństwa. Niewątpliwą zaletą recenzowanej publikacji jest spójność, wielowymiarowość oraz aktualność podejmowanych zagadnień. Warto polecić ją nie tylko rodzicom, pedagogom, pracownikom socjalnym czy nauczycielom akademickim, ale i wszystkim tym, którym bliskie są zagadnienia związane z tym podstawowym środowiskiem opiekuńczo-wychowawczym, stanowiącym fundament społecznego rozwoju.

Lidia Pietruszka
Katedra Pedagogiki Społecznej i Pedagogiki Opiekuńczej KUL
e-mail: lidiapietruska@wp.pl